

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

BESLUT
2017-09-11
Stockholm

Mål nr 13
M 969-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2017-01-09 i mål nr M 3435-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. KF

2. JM

Ombud för 1 och 2: AL

Motpart

Västkuststiftelsen
Sandöhamnsvägen 71
434 94 Vallda

SAKEN

Avvisad ansökan om tillstånd till vattenverksamhet inom fastigheten XXX i Tanums kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens beslut och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

Dok.Id 1366476

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

KF och **JM** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens avvisningsbeslut och återförvisa målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

Västkoststiftelsen har överlämnat frågan om undanröjande och återförvisning till Mark- och miljööverdomstolens bedömning.

UTVECKLING AV TALAN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

KF och **JM** har anfört i huvudsak följande:

De har i egenskap av ägare till fastigheten XXY i Tanums kommun rådighet över i ansökan berört vattenområde på grund av servitutsrätt bildad vid laga skifte. Vid laga skiftet förbehölls berörda fastigheter rätt innefattande ”...samtliga delägare tillåtet att hvar som helst å Hafsstrenderna nyttja, Båtsteden, Landgångsplatser och för eget behof uppföra så kallade sjöbodare...”. I en senare avskrift har ordet i Båtsted skrivits som ett ö. Båtsted var inte synonymt med brygga, utan betyder båthamn eller plats där förtöjning av båt är lämplig. Sted härrör från norska språket och motsvarar närmast svenskans ställe eller plats. Eftersom servitutet inrättades för snart 180 år sedan i en trakt som länge influerats, språkmässigt och kulturellt, av norska traditioner måste en tolkning av ordalydelsen i förrättningsprotokollet ske i detta ljus. Skrivningen i laga skiftesprotokollet har gett deras fastighet rätt att nyttja samtliga de platser längs nuvarande XXX som lämpar sig för båtförtöjning, och därvid rätt att utnyttja berörda vattenområden härför. Servitutet innefattar vidare rätt att nyttja ”landgångsplatser”. Skrivningen av ordet ”landgångsplatser” har inte gjorts i bestämd form. Härav följer en rätt att anlägga de anordningar som behövs för att nyttja rättigheterna, t.ex. en rätt att anlägga en brygga.

Den tidigare fastighetsbestämningen omfattade endast rätten att bibehålla sjöboden på den aktuella platsen och det saknades därmed skäl för förrättningsmannen att bedöma rättigheten såvitt avsåg vattenområdet. Någon redovisning eller analys av grunderna

för hans uttalande i protokollet finns inte av nämnda skäl. Av mark- och miljödomstolens dom den 15 oktober 2013 framgår att servitutet, som alltså är detsamma som åberopas till grund för rådigheten i förevarande mål, utgör en olokaliserad servitutsrätt i form av föreningsservitut som inte är begränsad till endast en sjöbod per fastighet. Det finns inte stöd i laga skiftets servitutsformulering för att rätten att anlägga brygga skulle vara rättsligt lokaliserad till ett bestämt läge i viken Krabban. Att ägare till XXY från tid till annan haft olika placering och utformning av fastighetens brygga i viken har inte medfört att servitutet blivit rättsligt lokaliserat i något fixerat läge.

Den aktuella sjöboden är inte åtkomlig på annat sätt än per båt och har aldrig haft annan funktion än som nyttighet vid fiske och färdsel till havs. En tolkning av förordnandet i laga skiftet innebärande att servitutshavarna endast skulle ha rätt att ha sjöbodar, men inte nödvändiga förtöjningsanordningar i anslutning till dessa, är i ett historiskt och sakligt ljus orimlig. Något intresse att begränsa servitutshavarnas behov av bryggor fanns inte år 1840. Sådana intressen som omnämns i Västkustsstiftelsens yttrande i form av stävjande av privatisering av allemansrättsligt tillgänglig mark har uppkommit först i sen tid och kan inte påverka servitutets rättsliga innebörd och omfång. Tidigare har bryggan anslutit till den västra delen av det bryggdäck som ansluter mot sjöboden. Eftersom servitutet för sjöboden är rättsligt olokaliserad enligt såväl lantmäterimyndigheten som mark- och miljödomstolen gäller samma förhållande beträffande rätten att förfoga över vattenområdet för förtöjning och förtöjningsanordningar, t.ex. en brygga.

Västkuststiftelsen har anfört i huvudsak följande: Den åberopade gamla servitutsrättigheten och rådighetsfrågan är inte enkel att överföra från de förhållanden som rådde vid laga skiftet år 1840 till förutsättningarna för ett modernt fastighetsägande idag. Stiftelsens tidigare ifrågasättande av servitutsrätten i detta komplexa ärende ska ses i ljuset av Stiftelsens uppdrag att bevaka allmänintresset och inte tillåta ickelegitima enskilda intressen att privatisera och försvåra allemansrätten och tillgängligheten till naturreservatet. Stiftelsen anser att det är viktigt att bringa klarhet i vad som gäller beträffande rådighet och framtida nyttjande av aktuella anläggningar i Krabban.

KF och JM har som skriftlig bevisning åberopat laga skiftesprotokoll, en senare avskrift av laga skiftesprotokollet och fotografier.

SKÄLEN FÖR MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Enligt 2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet ska, för att få bedriva vattenverksamhet, verksamhetsutövaren ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas. Till stöd för att de har sådan rådighet har KF och JM åberopat en överenskommelse i skiftesprotokoll fört vid hemmansklyvning år 1840. Skiftesprotokollet är handskrivet och svårläst.

Överenskommelsen har, i den del den avser rätt till sjöbodar, prövats av Lantmäteriet genom beslut om fastighetbestämning den 27 februari 2013. Lantmäteriets beslut överklagades till mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt, som i dom den 15 oktober 2013 i mål F 1221-13 gjorde samma bedömning som Lantmäteriet och angav att överenskommelsen fick anses utgöra en olokaliserad servitutsrätt i form av en överenskommelse mellan sakägarna (föreningsservitut) som vid tillämpning av jordabalken och fastighetsbildningslagen är ett officialservitut.

I praxis har ansetts att det finns anledning att vara generös i bedömningen av om servitutsliknande rättigheter i lagaskiftesakter ska anses utgöra servitut samt att – i avsaknad av omständigheter som talar emot denna bedömning – en överenskommelse som den nu aktuella är att betrakta som ett officialservitut (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 21 januari 2014 i mål nr F 10251-12). Mot denna bakgrund saknar Mark- och miljööverdomstolen skäl att frångå den bedömning som Lantmäteriet och mark- och miljödomstolen gjorde i målet om fastighetsbestämning. Den överenskommelse som åberopats av KF och JM ska således anses vara ett officialservitut.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det åberopade servitutet ger KF och JM, i egenskap av ägare till fastigheten XXY i Tanums

kommun, den rådighet över det aktuella vattenområdet som krävs för att deras ansökan om tillstånd till vattenverksamhet ska kunna prövas. Mark- och miljödomstolens beslut att avvisa deras ansökan ska därför undanröjas och målet visas åter till domstolen för fortsatt behandling.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2017-10-09

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Roger Wikström, referent, och Ingrid Åhman samt tekniska rådet Jan Gustafsson.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

PROTOKOLL
2017-01-09
Handläggning i
parternas utvaro

Aktbilaga 8
Mål nr M 3435-16

RÄTTEN

Rådsmannen Stefan Mattsson och tekniska rådet Sören Karlsson

PROTOKOLLFÖRARE

Stefan Mattsson

SÖKANDE

1. KF

2. JM

Samma adress

Ombud för 1 och 2: AL

SAKEN

Ansökan om tillstånd att bibehålla befintlig brygga i viken Krabban inom fastigheten XXX i Tanums kommun; nu fråga om avvisning

Målet går igenom varvid följande antecknas.

KF och JM, vilka äger fastigheten Tanum XXY, har hos mark- och miljödomstolen ansökt om tillstånd till vattenverksamhet och yrkat att domstolen ska lämna dem tillstånd till bibehållande av befintlig brygga inom fastigheten Tanum XXX i viken Krabban m.m.

KF och JM har till stöd för sin ansökan anfört bl.a. följande. I viken Krabban har i gången tid intensiv verksamhet förevarit bland annat genom drift av ett salteri. Det har vidare funnits ett flertal bryggor och ekonomi-byggnader i viken knutna till fiske och sjöfart. Med tiden har emellertid verksamheterna avvecklats liksom anläggningarna. I mitten av 1990-talet fanns endast bryggan och sjöboden hörande till XXY kvar på platsen.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00

Strax efter årsskiftet 2003/2004 rasade en svår storm över området och dagen därpå uppdagade dåvarande ägare till XXY, att sjöboden och delar av bryggan hade rasat ner i vattnet. Sjöboden hade av stormens kraft förts ända in i badviken vid Saltviks camping ett par hundra meter norr om Krabban.

Så snart vintern passerat initierade ägarna ett återuppförande av sjöboden och bryggan genom att infordra offert från entreprenören Hamburgsunds Sjöentreprenad HB. Företrädare för entreprenören besiktade platsen och resterna av anläggningen. Den förfrågan som ställdes till entreprenören innefattade ett återskapande av sjöboden och bryggan. Genom att den tidigare bryggan varit anbringad i den inre delen av ett bredare bryggdäck hade denna en bristande funktion som skydd mot vågor utifrån havet, varför entreprenören förordade en förskjutning av denna med infästning i den yttre delen av bryggdäcket. Återuppförandet av sjöbod och brygga på platsen genomfördes därefter under våren 2005.

Den sjöbod som återuppfördes på platsen har samma storlek som den förstörda men är placerad i annan vinkel än den tidigare. Den utskjutande bryggan har samma längd som den raserade, men är betydligt smalare. Eftersom byggnationen avsåg ett återuppförande av den raserade bryggan och byggnaden söktes inga tillstånd eller dispenser för åtgärden. Inte heller skedde något samråd med Västkuststiftelsen, återigen eftersom det rörde sig om en ersättningsbyggnad och ersättningsanläggning tryggade genom servitutsrätt. Den återuppförda sjöboden och bryggan har därefter nyttjats som fastighetens landningsplats vid jakt och fiske. Det är fastighetens enda brygga och den är även nödvändig för åtkomst av de öar som hör till XXY. I stor utsträckning nyttjas bryggan även av allmänheten för tillfällig förtöjning av fritidsbåtar, särskilt vid besök av Tjurpannans naturreservat. Bryggan hålls sålunda tillgänglig för allmänheten.

Omkring år 2010 erhöll dåvarande ägare av XXY anspråk från Västkuststiftelsen, som äger XXX, på att riva den återuppförda sjöboden och bryggan. Stiftelsens åberopade grund för sitt anspråk var, att det enligt stiftelsen saknades laglig rätt för att ha anläggningarna på platsen. Oaktat underlag för

bakomliggande servitutsrättighet presenterats stiftelsen vidhöll dess företrädare sitt anspråk på rivning, varför ägarna till XXY ansökte om fastighetsbestämning hos Lantmäteriet. Fastighetsbestämningsförrättningen utmynnade i beslut om fastställelse att det förelåg en rättighetsupplåtelse i form av servitut som tillskapats vid hemmansklyvning år 1840 och som belastande XXX till förmån för XXY. Servitutet omfattar enligt förrättningsbeslutet bland annat den ovannämnda sjöboden och innefattar rätt för den härskande fastighetens ägare att "*var som helst å hafsstränderna nyttja båtstöden, landgångsplatser och för eget behov uppföra så kallade sjöbodar.....*".

Västkuststiftelsen överklagade förrättningsbeslutet till mark- och miljödomstolen, som i dom den 15 oktober 2013 avslog överklagandet (mål nr F 1221-13).

Bryggan är i sin helhet belägen inom vattenområde hörande till XXX. Inga andra fastigheter eller till fastigheter hörande rättigheter berörs av anläggningen. Till fastigheten XXY hör ovan beskriven servitutsrätt att inom vattenområdet nyttja båtstöd och landgångsplatser. Båtstöd är en lokal och äldre benämning för brygga. I denna servitutsrätt ligger rådighet över det vattenområde anläggningen upptar och berör. Servitutet är rättsligt olokaliserat och gäller i hela den tjänande fastigheten. De har därför nödvändig rådighet för vattenverksamheten.

Efter att ha tagit ut en prövningsavgift om 1 500 kr har **mark- och miljödomstolen** förelagt KF och JM att komplettera ansökan i frågan om de har vattenrättslig rådighet.

KF och JM har anfört bl.a. följande med anledning av domstolens föreläggande.

Efter samråd med ett par äldre fiskare i Strömstad har det klarnat, att vad som uttalats under tidigare förrättning och domstolsprövning angående "båtstöd" bygger på en felskrivning i den renskrivning av det bakomliggande originalprotokollet från laga skiftet som legat till grund för prövningen. Benämningen borde rätteligen ha varit "båtstäd".

I norra Bohuslän användes i gången tid, och används allttjämt, en mängd norska uttryck, särskilt i fråga om fiske och annan havsanknuten verksamhet. Båtstäd stavas på norska med e, båtsted, och har en vid betydelse i form av förtöjningsplats, vilket framgår av norskt synonymlexikon.

Det ifrågavarande servitutet ska således i denna del tolkas innefatta en rätt för de härskande fastigheterna att för fastigheternas behov använda de vattenområden inom den tjänande fastigheten som var lämpliga för angöring av båtar. Förrättningsmannens tolkning av uttrycket på s. 4 stycke 5 i Lantmäteriets protokoll (PR2) 2013-02-27, innebärande likhetstecken mellan (inom parantes) båtstöd och landgångsplats och betydelsen brygga är således alltför inskränkt och direkt missvisande för att rätt tolka vad som avsågs med servitutsrättigheten år 1840. Ordet "städ" har för övrigt betydelsen "ställe" eller "plats" i svenska språket, vilket står i samklang med ovanstående norska uttryck. Ordet återfinns i exempelvis "tillstädeskommen" och "annorstädes".

Ordet landningsplats är dock synonymt med brygga enligt en svensk synonymordbok. Landgångsplats har, enligt de ovannämnda kontakter som förevarit med äldre fiskare i området, inte annan betydelse.

Det är klarlagt i svensk rättspraxis genom ett flertal domar, främst från hovrätter, att en servitutsrätt till "båtplats" även innefattar rätt att anlägga brygga om sådan erfordras för att den härskande fastigheten ska kunna tillgodogöra sig nyttigheten. En sådan rätt innefattar vidare rätt att förnya och underhålla anlagd brygga.

Ifrågavarande servitutsrätt innefattar således en rätt att nyttja de naturliga förtöjningsplatser som finns runt den tjänande fastighetens vatten. Rättigheten innefattar även rätt att för servitutsändamålet nyttja landgångsplatser i form av bryggor och andra anordningar som erfordras för förtöjning av båtar. Det må även framhållas det kanske självklara, att servitutet inrättats till gagn för den näringsverksamhet som var knuten till de härskande fastigheterna, således främst för sillfiskets funktion, varför anordningarna givetvis avsågs vara ändamålsenliga för att

ta iland backar och tråg med fisk. Det saknas grund för antagande att servitutsrätten endast skulle ha innefattat rätt till ankring.

Som konstaterats i förrättningsprotokollet har servitutsrätten varit olokaliserad, se protokollet s. 3 stycke 5. De sjöbodarna som varit föremål för fastighetsbestämning har dock blivit faktiskt lokaliserade genom att de uppförts, men rättigheten är alltså rättsligt olokaliserad. Ansökan om fastighetsbestämning avsåg endast sjöbodarna, varför rättigheterna rörande bryggorna inte prövades i förrättningen. Rätten att med stöd av servitutet ha anordningar, bryggor och andra förtöjningsanordningar, gäller i hela den tjänande fastighetens vattenområde. Servitutet är i denna del inte avgränsat till vissa platser, eller ens till de två platser där sjöbodarna uppförts för den härskande fastighetens behov. Servitutet gäller därför även i det vattenområde som omfattas av ansökan i förevarande mål. Servitutet är inte heller begränsat till ett visst antal bryggor eller bryggor av viss storlek. Begränsningen i denna del utgörs av det rättsliga kriteriet att servitutet ska tillgodose ett väsentligt behov för fastigheten.

Vid Krabban har det under de snart 180 år som servitutet varit i kraft funnits mängder av olika bryggor i olika lägen tillhöriga de härskande fastigheterna. Eftersom servitutet till den del det avser rätt att nyttja bryggor för förtöjning inte blivit lokaliserat har det funnits rätt att justera läget på bryggorna allteftersom förhållandena ändrats. Inte heller har rätten att anlägga brygga erfordrat något civilrättsligt avtal eller ytterligare rättighet utöver officialservitutsrätten. Vad förrättningsmannen skriver härom mot slutet av sina beslutsskäl (s. 6) är felaktigt utom såvitt avser offentligrättsliga tillstånd. Den tjänande fastighetens ägare kan sålunda inte förvägra servitutshavaren att ta i anspråk den plats som denne anser vara mest ändamålsenlig för nyttigheten, se härom t.ex. Östen Undén, Svensk Sakrätt II, 1941 s. 363. Så har skett år 2005 liksom vid flera tidigare tillfällen genom decennierna.

I ovanstående ljus vidhålls att erforderlig rådighet innehas över det vattenområde som upptas av den befintliga bryggan grundad på föreliggande olokaliserade servitut för nyttjande av båtstöd och landgångsplats inom hela den tjänande fastighetens vattenområde.

Mark- och miljödomstolen har gett **Västkuststiftelsen**, i egenskap av ägare till den tjänande fastigheten för det påstådda servitutet, tillfälle att yttra sig i rådighetsfrågan. Stiftelsen har dock inte avhört.

Mark- och miljödomstolen meddelar

SLUTLIGT BESLUT

1. Ansökan avvisas.
2. Prövningsavgiften fastställs till 1 500 kr. Avgiften är betald.

Skäl

KF och JM har ansökt om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken för bibehållande av en befintlig brygga. Domstolen har därvid att ta ställning till om de enligt 2 kap. 1-2 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet har rådighet över vattnet inom området för verksamheten. Rådighet är en processförutsättning som domstolen självant ska beakta (se t.ex. prop. 1981/82:130 s. 400-401). Det är sökanden som har att styrka att rådighet föreligger.

KF och JM har till stöd för att de har rådighet åberopat en servitutsrätt som ska ha uppkommit genom en överenskommelse i laga skiftet år 1840. Det är alltså en över 175 år gammal överenskommelse som ligger till grund för påstådd servitutsrätt för bryggan. Detta medför en viss osäkerhet t.ex. som det påstås ha skett en felskrivning av det bakomliggande originalprotokollet (båttöd, båttäd). Någon fastighetsbestämning har inte skett avseende servitutsrätt för bryggan. I den fastighetsbestämning som gjordes för sjöbodarna uttalade Lantmäteriet att genom att servitutsrätten blivit faktiskt lokaliserad till platsen för den gamla bryggan omfattas inte den nya bryggan (från 2005) av servitutet (s. 5-6 PR2 2013-02-27 i ärende nr O114429). Nuvarande brygga ligger inte på samma plats som den gamla utan är förskjutet något i sidled. Vidare nämnde Lantmäteriet att det inte tog ställning till om servitutet kunde göras gällande för etablering av nya bryggor och att det troligen

då krävdes en överenskommelse mellan den tjänande och härskande fastigheten för lokalisering av rättigheten och dess omfattning (alternativt efter prövning hos Lantmäteriet). Domstolen bedömer att det finns fog för den uppfattning som Lantmäteriet gav uttryck för. Vidare är det enligt domstolens mening inte självklart att uttrycket *nyttja* båtstad/båttöd och landgångsplatser i texten från 1840 i detta fall innefattar en rätt att *uppföra* en ny brygga på sätt som skett år 2005. Det kan också noteras att det framgår av handlingarna i ansökan att Väst kuststiftelsen anser att KF och JM inte har servitutsrätt för bryggan.

Vid en samlad bedömning av omständigheterna anser domstolen att KF och JM inte har styrkt att de har servitutsrätt till bryggan. Därmed saknas nödvändig vattenrättslig rådighet. Det bör påpekas att frågan om servitutsrätt för bryggan inte avgörs rättskraftigt i detta mål. Det kan ske genom en lantmäteri-förrättning avseende fastighetsbestämning.

Med hänsyn till det anförda – och då fråga inte är om dubbelrelevanta rättsfakta (jfr NJA 2012 s. 362) – ska ansökan avvisas.

Domstolen har tidigare beslutat om en prövningsavgift på 1 500 kr. Någon sakprövning har inte skett av målet. Domstolen har dock haft att pröva rådighetsfrågan vilket inte varit okomplicerat och krävt åtskillig tid. Domstolen anser att omständigheterna är sådana att det saknas skäl att efterskänka eller minska den förhållandevis låga prövningsavgiften (jfr 3 kap. 9 § och 9 kap. 3 § förordningen [1998:940] om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 428)

Överklagande senast den 30 januari 2017.

Som ovan

Stefan Mattsson

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se